

особистості. В основу виховного процесу мають бути покладені принципи природовідповідності, послідовності, доступності, логічності. Учений підкреслював значення Біблії, науки філософії у формуванні духовних і моральних цінностей особистості.

Аналіз науково-педагогічної спадщини О. Новицького розкриває його погляди на духовно-моральне виховання особистості. Учений один із перших зробив спробу аргументовано довести науковій громадськості цінність і необхідність феномену філософствування. У своїх поглядах він схилявся до думки, що саме філософія є початком усіх наук, у тому числі й педагогіки.

Моральні якості особистості О. Новицького розумів як загальнолюдську культуру і був упевнений, що в ній творчо відображені сили Божого добра, краси та мудрості, котрі пізнаються кожною людиною, якщо вона навіть і не усвідомлює джерела свого пізнання [4, с. 45].

Аналіз наукової спадщини О. Новицького свідчить, що його освітнім ідеалом була загальнодоступна система освіти, побудована на основі передових досягнень європейської педагогічної думки в поєднанні з національними виховними традиціями.

Такі науки як філософія, психологія, логіка відіграють велику роль у розумовому вихованні особистості. О. Новицький бажав, щоб його учні усвідомлювали та поєднували з теплом свого серця чіткі моральні переконання, а елементарні потяги природи поступалися місцем розумній волі. Учні повинні бути перейняті істиною, що тільки підкорення своїх егоїстичних бажань та інстинктів законам розуму й моральності дає можливість бути людиною. Людині необхідно шукати своє щастя не тільки в почуттях насолоди, але і в інтелектуальних, моральних та естетичних задоволеннях.

Отже, педагогічна спадщина О. Новицького свідчить про те, що основними напрямками діяльності педагога є розумове і моральне виховання особистості. Він прагнув вказати своїм вихованцям на їх майбутнє призначення – бути справжніми та корисними членами суспільства і своєї Батьківщини. Педагогічна діяльність О. Новицького в Переяславській семінарії, а згодом – Київській академії та в університеті Св. Володимира була спрямована на виховання всебічно розвинутої особистості зі стійкими духовно-моральними цінностями.

Використана література:

1. *Мозгова Н. Г.* Київська духовна академія, 1819–1920: Філософський спадок / Н. Г. Мозгова. – К.: Книга, 2004. – 320 с.
2. *Новицкий О.* Краткое руководство к логике с предварительным очерком психологии / Орест Новицкий. – К., 1846. – 189 с.
3. *Новицкий О.* О первоначальном переводе Св. Писания на славянский язык / Орест Новицкий. – К., 1837. – 81 с.
4. *Новицкий О.* Об упреках, делаемых философии в теоретическом и практическом отношении их сил и важности. Речь, произнесенная в торжественном собрании императорского университета Св. Владимира, 15-го июля 1837 г. / Орест Новицкий. – К., 1837. – 50 с.
5. Центральний державний історичний архів України, м. Київ Ф. 707. Управление Киевского учебного округа. 1832 – 1920 рр. Оп. 6. Спр. 203а. Формулярный список о службе и достоинстве профессора Киевского университета Новицкого О. М., 1840 г., 506 арк.
6. Інститут рукопису Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського
7. Ф. 201. Новицький Орест Маркович. Спр. 1. Автобіографія. 16 февраля 1883 г., 70 арк.
8. Інститут рукопису Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського Ф. 201. Новицький Орест Маркович.
9. Спр. 29. История новой философии. 40-е гг. XIX в. Конспект лекций, 27 арк.

Аннотація

В статтє на основє архивних, историко-педагогических, литературных источников проанализировано просветительское, научное и педагогическое наследие Ореста Новицкого, определено взгляды ученого на воспитание личности с целью их творческого использования в модернизации современного образования и воспитания.

Annotation

In this article on the basis of the studying of the wide complex archive, handwritten and publishing sources are analyzed the enlightenment, scientific and pedagogical creation of Orest Novytskyi from using is modernization of modern education.

УДК 37.011.001.11 (092)

Гончарук А. О.

НАУКОВА КОНЦЕПЦІЯ О. Г. МОРОЗА (1940–2007 рр.)

Самобутній талант, плідна і невтомна науково-педагогічна і громадська діяльність Олексія Григоровича Мороза високо оцінені державою. Вченому присвоєно звання “Відмінник народної освіти СРСР”, “Відмінник освіти України”, нагороджений Почесною грамотою Верховної Ради України, Орденом святих Кирила і Мефодія, медаллю А. С. Макаренка та численними Грамотами Міністерства освіти і науки України та багатьма іншими нагородами.

Багатогранна науково-педагогічна діяльність академіка НАПН України доктора педагогічних наук,

професора Олексія Григоровича Мороза знайшла своє втілення у розробці багатьох напрямів дидактики. Його дослідження знайшли широке впровадження в практиці роботи загальноосвітніх шкіл і вищих навчальних закладів України.

Наукова концепція О. Г. Мороза включала наступні напрями:

- наступність загальноосвітньої школи і вищого навчального закладу;
- удосконалення самостійної навчальної роботи студентів;
- формування педагогічного професіоналізму майбутніх учителів;
- адаптація та молодих вчителів до професійної діяльності;
- управління навчальним процесом у вищому педагогічному навчальному закладі;
- система психолого-педагогічної підготовки викладача вищої школи.

Перші друковані праці вченого побачили світ у 1971 р. О. Г. Мороз звертався до проблеми забезпечення наступності загальноосвітньої школи і вищого навчального закладу, яку розглядає через наступність навчальної роботи старшокласників і студентів-першокурсників; готовність випускників середніх шкіл до навчання у ВНЗ; формування у студентів уміння самостійно вчитися; дидактичної адаптації першокурсників; підготовку вчителя в системі школа – вищий педагогічний навчальний заклад – школа.

Проблеми вдосконалення самостійної навчальної роботи студентів піднімалися вченим через забезпечення наступності у самостійній навчальній роботі учнів і студентів; питання організації і змісту самоосвіти студентів; формування у студентів педагогічного навчального закладу навичок самостійної навчальної роботи, обґрунтування умов підвищення ефективності організації самостійної роботи.

У 1972 р. Олексій Григорович захистив кандидатську дисертацію "Шляхи забезпечення наступності в самостійній роботі учнів середньої загальноосвітньої школи і студентів вищих навчальних закладів".

Формування педагогічного професіоналізму майбутніх учителів розглядалось вченим через формування у студентів готовності до професійної педагогічної діяльності; співвідношення педагогічної технології та педагогічної техніки; єдності педагогічної майстерності та педагогічної творчості.

У 1980-х роках вчений широко досліджував проблеми адаптації молодих вчителів до професійної діяльності. Він розглядав мотиваційно-ціннісне ставлення молодих учителів до педагогічної діяльності; формування педагогічного мислення майбутніх учителів; адаптацію молодого вчителя до навчально-виховного процесу школи; проблеми професійної адаптації у педагогічному колективі; педагогічний колектив школи в управлінні професійною адаптацією молодого вчителя.

У 1984 р. О. Г. Мороз захистив докторську дисертацію "Професійна адаптація випускника педагогічного вищого навчального закладу".

У 1992 р. вийшла друком монографія д. пед. н. О. Г. Мороза "Профессиональная адаптация как педагогическая проблема".

Управління навчальним процесом у вищому педагогічному навчальному закладі розглядалось вченим на багатьох конференціях у доповідях щодо питання управління навчальним процесом у педвузі; управління підготовкою вчителя як проблема педагогічної освіти; психолого-педагогічні аспекти управління підготовкою вчителя.

В останній період вчений досліджував систему психолого-педагогічної підготовки викладача вищої школи. Олексієм Григоровичем розроблялися

шляхи вдосконалення управління професійною підготовкою викладача; структурну модель системи підготовки викладача вищої школи; підготовку та організацію навчального процесу у вищій школі; механізми професійної адаптації викладача;

Розроблено концепцію формування у студентів педагогічного вищого навчального закладу готовності до роботи в школі.

Навчальні посібники (у співавторстві)

- "Підготовка майбутнього вчителя: зміст та організація",
- "Навчальний процес у вищій педагогічній школі",
- "Педагогіка і психологія вищої школи",
- "Підготовка майбутнього викладача вищої школи: психолого-педагогічний ракурс",
- "Викладач вищої школи: психолого-педагогічні основи підготовки".

Професор О. Г. Мороз був співавтором педагогічних концепцій, активним учасником міжнародних і всеукраїнських наукових конференцій з питань освіти і виховання. Свої дослідження О. Г. Мороз друкував не тільки на сторінках провідних педагогічних, але й громадсько-політичних видань. Усього ж з-під пера вченого вийшло понад 200 наукових праць, які узагальнили багаторічні дослідження і стали вагомим внеском у педагогічну науку.

О. Г. Мороз вдало поєднував викладацьку й наукову роботу. Особливо велику популярність серед студентів і педагогів мали лекції. Вчений прекрасно відчував аудиторію, вмів її зацікавити, завжди був готовий вислухати своїх співрозмовників.

Завдяки захопленості своєю справою, талантові керівника О. Г. Морозу вдалося залучити до наукової роботи багатьох здібних учених-дослідників. Олексій Григорович заснував наукову школу "Підготовка вчителя в умовах вищої педагогічної освіти". Свій науково-педагогічний досвід він передав численним учням, які нині працюють у різних навчальних закладах України викладачами, завідувачами

кафедр, директорами інститутів і ректорами ВНЗ.

Упродовж багатьох років професор О. Г. Мороз очолював раду із захисту кандидатських дисертацій з педагогіки в НПУ імені М. П. Драгоманова, був членом спеціалізованої вченої ради із захисту докторських дисертацій.

Під науковим керівництвом Олексія Григоровича підготовлено і захищено 17 докторських і 77 кандидатських дисертацій.

Олексій Григорович був неперевершеною індивідуальністю, яскравою всебічно обдарованою особистістю, шляхетною людиною з аналітичним розумом і винятковими організаторськими здібностями, витонченим почуттям гумору, сповіданням принципу чесних і ясних стосунків із людьми.

Усе його непересічне професійне життя пов'язане з навчанням і вихованням молоді, якій він віддавав свій педагогічний талант, розум і душу.

Вибрані друковані праці О. Г. Мороза

Мороз А. Г. Совместная работа школы, педвуза и органов народного образования с молодыми учителями : метод. рекомендации. – К. : КГПИ, 1983. – 30 с.

Мороз А. Г. Адаптация молодого учителя к условиям учебно-воспитательного процесса школы : метод. рекомендации. – К. : КГПИ, 1985. – 51 с.

Мороз А. Г. Педагогический коллектив как среда адаптации молодого учителя : метод. рекомендации. – К. : КГПИ, 1985. – 22 с.

Мороз О. Г. Професійна адаптація молодого вчителя. – К. : Знання, 1992. – 47 с.

Мороз А. Г. Профессиональная адаптация как педагогическая проблема : монография. – Армавир, 1992. – 345 с.

Мороз О. Г. Підготовка майбутнього вчителя: Зміст та організація : навч. посібник / О. Г. Мороз, В. О. Слатьонін, Н. І. Філіпенко. – К. : НПУ, 1997. – 168 с.

Мороз А. Г. Профессиональна адаптація молодого учителя. – К. : НПУ ім. М. П. Драгоманова, 1998. – 326 с.

Мороз О. Г., Падалка О. С., Юрченко В. І. Педагогіка і психологія вищої школи : навч. посібник для молодих викладачів, аспірантів і майбутніх магістрів / за заг. ред. О. Г. Мороза. – К. : НПУ, 2003. – 267 с.

Аннотация

В статье рассматриваются направление научной концепции академика АПН Украины О. Г. Мороза, а именно: преемственность общеобразовательной школы и вуза, система психолого-педагогической подготовки учителя и преподавателя высшей школы адаптация к обучению студентов первокурсников и молодых учителей к профессиональной деятельности, формирование педагогического творчества и профессионального мастерства будущих учителей, совершенствование самостоятельной учебной работы студентов, управление учебным процессом в высшем педагогическом учебном заведении.

Annotation

In article approaches of scientific concept of the academician of NPA of Ukraine A. G. Moroz are considered, such as: continuity of secondary school and higher education, the system of psychological and pedagogical training of teachers of high school; adaptation to first-year students and young teachers to the profession, the formation pedagogical creativity and professional skills of teachers, improving self-learning of students, learning management in higher educational establishment.

УДК 811.133.1(07) – 053.5 : 659.123

Мельник П. Ю.

МЕТОДИЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ІНТЕРТЕКСТУАЛЬНОСТІ В РЕКЛАМНОМУ ДИСКУРСІ

Знання семіотичного фону (символіка прийнятих у країні позначень), поруч із знаннями історико-культурного, соціокультурного та етнокультурного фонів, становить зміст соціокультурної компетенції (СКК) як одного з основних об'єктів у навчанні іноземних мов [2, с. 23]. Проте неважко помітити, що числені елементи, пов'язані з історією країни, її суспільним устроєм та повсякденним життям, також мають символічний характер. Отже, символічні форми, слугуючи константами уяви та опорними віхами свідомості, уможливають і внутрішнє психічне, і зовнішнє соціальне життя індивіда в культурному середовищі. Символізм – явище всеохоплююче і багатомірне. У проблемі символу сфокусовані питання багатьох гуманітарних наук, тож увага до нього завжди була значною (С. С. Аверінцев, Ж. Бодріяр, Е. Кассіер, О. Ф. Лосєв, Ю. М. Лотман, Ц. Тодоров, К. Г. Юнг та інші). Ю. М. Лотман пов'язував уявлення про символ з ідеєю певного змісту, який в свою чергу слугує планом вираження (формою) іншого, зазвичай культурно ціннішого змісту [1, с. 212]. Символ представляє собою певний текст з чітко окресленими межами, що дозволяє виокремити його з оточуючого семіотичного контексту. Символи здатні вміщувати у згорнутому вигляді значні обсяги інформації, зберігаючи свою смислову структурну